

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **CH. E.**, zastoupeného Mgr. Lilianou Vochalovou, advokátkou se sídlem nám. I. P. Pavlova 3, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 29. 10. 2004, č. j. 47 Az 852/2003 - 22,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovaný **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále označován jako „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 7. 2003, č. j. OAM-615/LE-J01-J01-2003. Rozhodnutím správního orgánu nebyl stěžovateli udělen azyl pro nesplnění podmínek uvedených v ust. § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Zároveň žalovaný správní orgán rozhodl, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování podle § 91 tohoto zákona.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti, odkazující na důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů

(dále jen „s. ř. s.“), uvedl, že krajský soud se nezabýval tím, zda správní orgán zjistil přesně a úplně skutkový stav věci ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 a § 46 správního řádu. Žalovaný podle stěžovatele řádně nezkoumal, zda u něho nejsou dány podmínky pro poskytnutí azylu podle § 12 a § 14 zákona o azylu. Krajský soud se podle stěžovatele nezabýval tím, zda správní uvážení nepřekročilo meze zákona a zda si správní orgán zákon nevyložil příliš úzce. Výklad pojmu humanitárních důvodů závisí na uvážení správního orgánu, toto však podle stěžovatele nemůže být ani příliš široké, ani příliš zužující. Smyslem zákona je podle stěžovatele posoudit individuálně situaci každého žadatele. Ekonomické důvody nemohou být sice důvodem pro udělení azylu, za určitých okolností však podle stěžovatele mohou být považovány za důvody pro udělení humanitárního azylu. Podle stěžovatele krajský soud pouze konstatoval závěry, k nimž dospěl žalovaný. Žalovaný však nezdůvodnil, proč důvody, které stěžovatel uvedl, nemohou být považovány za humanitární. Stěžovateli by v případě návratu do Čínské lidové republiky hrozila chudoba a pronásledování ze strany státních orgánů z důvodu jeho vyznání.

Stěžovatel poukázal na to, že ze zpráv o stavu lidských práv v Čínské lidové republice (dále jen „ČLR“) vyplývá, že některé náboženské skupiny jsou terčem represí. I administrativní postih, který stěžovateli podle jeho názoru hrozí (zpravidla „jen“ zavření do převýchovného ústavu, ovšem „zpravidla“ neznamená podle stěžovatele, že nehrozí i horší újma), je nepřijatelným zásahem do jeho základních práv. U stěžovatele – oproti jiným občanům ČLR, kteří odešli z výlučně ekonomických důvodů – podle jeho názoru neplatí, že by mu v případě návratu do země původu nehrozil žádný postih, jelikož ze země neodešel pouze z těchto důvodů, nýbrž především ve strachu před pronásledováním kvůli víře. Pokud pak správní orgán i soud dospěly k závěru, že stěžovatel nebyl přesvědčivý při popisu svého křesťanského náboženského vyznání, je nutno si podle jeho názoru uvědomit, že nemusí nutně zastávat věroučné postoje odpovídající praktikám a učení evropských katolíků, nýbrž že může tyto otázky vnímat specifickým způsobem, podobně jako je tomu u tisíců různých sekt v Evropě či u křesťanství v Africe. Stěžovatel rovněž nesouhlasil se závěrem krajského soudu, že se mohl a měl pokusit řešit svoji situaci přestěhováním do jiného regionu v rámci ČLR. Podle stěžovatele je naivní se domnívat, že by svoji víru mohl bez obav praktikovat v jiné provincii, když k boření kostelů a pronásledování věřících dochází po celé zemi. Navíc vyslovil pochyby, zda vůbec právní řád (mínil tím nepochybně právní řád ČLR – pozn. Nejvyššího správního soudu) uvedený prostředek poskytuje a zda by se jednalo o prostředek dostatečný, anebo zda by nešlo o spíše dočasné řešení, které by nemělo vliv na pronásledování státními orgány.

Podle stěžovatele skutečnost, že se v ČLR nemá kam a ke komu vrátit, ve spojení s hrozbou pronásledování pro náboženskou víru (stěžovatel podle svého přesvědčení potíže se státními orgány, které kvůli své víře měl, rozhodně neuváděl účelově) jsou důvody pro poskytnutí humanitárního azylu a pro přezkoumání zákonnosti správního uvážení.

Současně v rámci kasační stížnosti požádal stěžovatel o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření navrhl zamítnutí kasační stížnosti. Uvedl, že jak správní orgán, tak soud věc správně rozhodly a že správní orgán přesně a úplně zjistil skutečný stav věci a opatřil si pro rozhodnutí potřebné důkazy. Stěžovatel podle žalovaného neprokázal své tvrzení o pronásledování z důvodů řadového členství v katolické církvi; jeho žádost o azyl a výpověď při pohovoru o žádosti vykazovaly ve vztahu k těmto otázkám zřejmé skutkové nesrovnalosti (otázka zapečetění resp. zbourání kostela). Výpověď stěžovatele považoval

žalovaný za poněkud nevěrohodnou vzhledem k základní neznalosti křesťanské terminologie. Potíže, které stěžovatel v zemi původu měl, nedosahovaly podle žalovaného intenzity relevantní z hlediska § 12 zákona o azylu. K otázce humanitárního azylu žalovaný poznamenal, že se skutečností, že u stěžovatele nebyly dány důvody zvláštního zřetele hodné, se již dostatečně vypořádal ve správním řízení.

Krajský soud měl za to, že stěžovatel byl řadovým věřícím, přičemž nemohl přehlédnout ani stěžovatelovy zmatené odpovědi na otázky stran víry. Proto jeho obavy ze zatčení čínskou bezpečností nepovažoval za podložené, nýbrž za pouhé domněnky. Navíc tyto obavy nedosahovaly takové intenzity, opakovanosti a soustavnosti, aby je bylo možno považovat za relevantní z hlediska § 12 zákona o azylu. Stěžovatel se měl podle krajského soudu snažit řešit svoji situaci přestěhováním do jiné oblasti v rámci země původu; neučinil-li tak, nevyužil všech dostupných prostředků k dosažení práv a svobod zaručených právem země původu. Další důvody žádosti o azyl (špatné ekonomické poměry v zemi původu, nezaměstnanost, snaha vyhnout se vyhoštění a legalizovat pobyt v ČR) nejsou podle krajského soudu způsobnými důvody pro poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu. I po procesní stránce shledal krajský soud správní řízení vedené žalovaným a rozhodnutí, které bylo výsledkem tohoto řízení, zákonnými, když námitky stěžovatele byly v tomto ohledu pouze velmi obecné.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu podal stěžovatel dne 11. 6. 2003 a pohovor k žádosti o udělení azylu s ním byl proveden dne 17. 6. 2003.

Stěžovatel v návrhu na zahájení řízení uvedl, že je katolického náboženského vyznání. Podle jeho slov v ČLR státní správa boří katolické kostely, rozděluje rodiny a zatýká věřící. On sám je katolického vyznání, vláda by ho uvěznila, rodina byla rozdělena, kostel zapečetěn. Z ČLR stěžovatel utekl, je bez domova a nemá kam jít.

Uvedené údaje stěžovatel v zásadě tvrdil i při pohovoru k žádosti o udělení azylu.

V pohovoru stěžovatel na otázku, zda je katolík nebo příslušník nějaké jiné křesťanské církve nebo sekty uvedl, že je katolík. Na otázku, zda byl v jejich obci kostel a komu byl zasvěcen, odpověděl stěžovatel že neví, nerozumí. Pojem „svatý“ vnímal jako něco jako Ježíš nebo Marie. Nevěděl, kdo je nejvyšším představitelem katolické církve; o Ježíšovi uvedl, že je Bůh a že jeho matka je Maria, a dodal, že Bůh je jenom jeden. K jedinečnosti Boha v pojetí katolíků uvedl, že Ježíš je Syn Boží a je to je tak, že je Bůh a Syn Boží a ještě Marie. K otázkám ohledně základních křesťanských modliteb uvedl, že se modlí takto: „Modlíme se, aby nám Ježíš odpustil naše hříchy, chránil naše zdraví, abychom dosáhli klidu.“ Žádné jiné modlitby neznal – prý by si vzpomněla jeho žena; ženy mají podle něho hlubší vztah k víře. K povaze své náboženské víry uvedl, že byl původně bez vyznání, ale poté, co poznal svoji ženu, její matka chtěla, aby přestoupil na víru. Dále uvedl, že se nepamatuje, zda byl pokřtěn, křesťanem prý je od dětství. Poté, co byl upozorněn, že v uvedených výpovědích je obsahový rozpor, upřesnil, že je křesťan od dětství, jeho matka ho prý někdy brala do kostela; když poznal svoji ženu, stal se katolíkem. K rozdílu mezi křesťanstvím a katolicismem uvedl, že „my křesťané věříme v Boha a Krista, který spasí nás hříšníky“. I křesťanství i katolicismus podle něho věří v Krista; katolíci věří v Boha otce, Ježíše a Marii. Křesťanství uznává trojjednost Boha otce a Ježíše, katolicismus uznává Otce, Syna a Marii. Ohledně základního písemného pramene křesťanské víry uvedl, že je jím Bible skládající

se ze Starého a Nového zákona. Nový zákon se skládá z evangelií sv. Marka, Matouše, Lukáše a Jana, Listů Římanům; dále si nevzpomněl.

Křesťanské vyznání, jehož je stoupencem, je podle jeho slov v ČLR zakázáno. V minulosti bylo povoleno, ale od roku 2002 bylo údajně na některých místech zakázáno; je úřady považováno za nevlastenecké náboženství. Jejich kostel byl zbořen, jeho rodinu vyhnali. V některých provinciích byly kostely bořeny, v jiných nikoli; v jejich provincii ničeny byly. Kostely bořila veřejná bezpečnost, a to od roku 2000; bylo zbořeno mnoho kostelů. Mnoho věřících bylo též podle stěžovatele uvězněno. On sám nemohl najít práci, chtěli ho uvěznit, nemá kde bydlet. Předseda čínského orgánu, do jehož působnosti spadají náboženství, údajně prohlásil, že katolická víra vybočila ze správné cesty a že katoličtí věřící jsou sektáři; tuto informaci získal stěžovatel od faráře v srpnu 2002. Poté následovalo uvěznění mnoha mladých věřících. Uvězněn měl být podle svých slov i stěžovatel; tuto informaci se dozvěděl od příslušníků veřejné bezpečnosti, kteří v době nepřítomnosti stěžovatele přišli k nim domů a řekli to jeho rodičům. Jemu a dalším věřícím nebylo dovoleno chodit do kostela a modlit se, obecní stráž údajně přišla do kostela, označila je za sektáře a poté, co opustili kostel, byl uvězněn farář. Následně řada příslušníků bezpečnosti prohledávala různé domy, proto se všichni rozutekli. Poté slyšel, že byl zbourán kostel; šel se tam podívat a když se doslechl, že je hledán policií, utekl z domu. Poté mělo dojít k jeho zapečetění; jeho rodiče pak žili v nějakém starém domě poblíž. Z ČLR odjel v září 2002 na nějaké anglicky psané vízum, jehož vyřízení trvalo 20 dní; po tu dobu byl mimo domov. Měl pas, vízum mu pomohli vyřídit přátelé za peníze, převoz do ČR přes různé země také zaplatil; cestu zařídili jeho známí. Uniknout pronásledování tím, že by se přestěhoval do jiné části ČLR údajně nemohl, neboť by tam sice mohl chodit do kostela, ale neměl z čeho žít, neboť by nemohl pracovat – jinak by byl uvězněn. Navíc není podle jeho slov jisté, zda by nebyl z náboženských důvodů pronásledován i tam.

Ke své ekonomické situaci uvedl, že obdělávali pole, čímž se nasýtili, což tak v minulosti vždy nebylo. Dříve ale byly lepší výdělků, nyní je to slabší a jde jen o příležitostnou práci, ne o zaměstnání.

Po příjezdu do ČR (v listopadu 2002) myl nádobí v restauracích, pak – asi v červnu 2003 – byl z práce vyhozen. Poté byl spolu s dalšími zadržen v lese v horách, kde údajně žili, neboť neměli kde jinde žít. Poté, při umístění v Zařízení pro zajištění cizinců B. - J. v B. p. B., požádal o azyl.

Ze zpráv o dodržování lidských práv za roky 2001 a 2002 vydaných Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstva zahraničních věcí Spojených států dne 4. 3. 2002 resp. 31. 3. 2003 o situaci na poli lidských práv v Číně, z informace Ministerstva zahraničních věcí ČR o Číně z hlediska azylového řízení z 18. 7. 2000, č. j. 126012-2000-LP, a z příručky Ministerstva vnitra Velké Británie „Čína – informace o zemi“ z října 2000, jejichž české překlady (přesněji řečeno překlady některých jejich pasáží) jsou obsahem správního spisu, je patrné, že v ČLR lidská práva obecně vzato respektována nejsou a politický systém je založen na monopolní vládě komunistické strany, nicméně terčem politického pronásledování se stávají především lidé aktivně vystupující proti režimu, některá náboženská uskupení a některé etnické a národnostní menšiny. Běžný občan, který nepatří k těmto skupinám, se terčem pronásledování obvykle nestává. Režim v poměrně širokých mezích připouští soukromé podnikání a třebaže do ekonomické sféry výrazně zasahuje, nebrání zpravidla obyčejným lidem v zakládání soukromých živností či podniků. Je poměrně snadné získat pas a vyjet ze země, zatímco není jednoduché přestěhovat se a získat práci

v rámci ČLR. Ani v případě, že běžný občan odejde z vlasti do ciziny z ekonomických důvodů, nestává se při případném návratu do ČLR terčem pronásledování, samozřejmě za předpokladu, že v zahraničí nevyvíjel protirežimní aktivity. V ČLR jsou křesťanské náboženské skupiny kontrolovány státem; legálně působí a s vládou spolupracují Národní biskupská konference (katolíci), odhadem se 4 mil. registrovaných členů, a Čínský křesťanský výbor (protestanti), odhadem s 10-15 mil. registrovaných členů. Neregistrovanými církvemi jsou v ČLR mimo jiné katolíci orientovaní na Vatikán; mezi touto skupinou a komunistickým režimem panuje napětí, zejména ohledně svěcení kněží a kanonizaci osob z Číny. Z pohledu komunistické vlády někdy náboženské skupiny porušovaly zákon. Další podrobnější informace o konkrétních aspektech situace v oblasti náboženství v ČLR nelze v torzech shora zmíněných zpráv, jež jsou obsažena ve správním spise, nalézt.

Rozhodnutí žalovaného ovšem rovněž vychází z informace obsažené podle jeho odůvodnění ve shora již zmíněné zprávě o dodržování lidských práv za rok 2002 vydané Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstva zahraničních věcí Spojených států dne 31. 3. 2003, v níž se má uvádět, že některé náboženské skupiny, včetně neregistrovaných protestantských a katolických kongregací, stejně jako členů netradičních náboženských skupin, jsou vystavovány různým stupňům zasahování, štvání a represí ze strany úřadů. Vláda se snaží o registraci všech míst, kde je praktikována náboženská víra, a dozor nad nimi pomocí domácí „oficiální“ náboženské organizace a v některých oblastech silně potlačovala nepovolené katolické či protestantské církve. Bohoslužby byly rozháněny a vedoucí představitelé církví nebo jejich stoupenci byli vystaveni štvání, někdy také pokutování, zatýkáni, bití a mučení. Řada stoupenců církví byla vězněna. Dále rozhodnutí žalovaného poukazuje na – ve správním spise rovněž neobsažené – pasáže příručky Ministerstva vnitra Velké Británie „Čína – informace o zemi“ z října 2000, podle nichž je trestní stíhání zahajováno pouze s osobami, které jsou považovány za organizátory hnutí, a případy řadových členů jsou řešeny administrativně. Ze zprávy podle žalovaného vyplývá, že pokud je někdo registrován jako řadový příslušník nepovolené církve, je možné, že by mohl být zařazen do převýchovného kurzu. Velmi záleží na místních poměrech a na intenzitě náboženského přesvědčení dotyčné osoby.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Jejím rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. spočívá v námitce, že krajský soud nesprávně shledal, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, má oporu ve spisech a je s nimi v souladu. Důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pak spočívá v námitce, že krajský soud podle stěžovatele nesprávně považoval za zákonný závěr žalovaného o tom, že u stěžovatele nejsou dány důvody pro poskytnutí azylu podle § 12, případně § 14 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že tato není důvodná.

Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. není dán. Námitka, že krajský soud nerozpoznal vadu řízení před správním orgánem spočívající v tom, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, je zcela nekonkrétní; stěžovatel ani v náznacích neuvádí, v čem konkrétně jsou skutková zjištění žalovaného neúplná či vadná a v jakých ohledech by měla být doplněna či revidována. Nejvyšší správní soud se proto takovouto námitkou nemohl věcně zabývat. Jen pro úplnost lze nad rámec nosných

důvodů rozhodnutí poznamenat, že řízení před správním orgánem probíhalo v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními, za dodržení zákonem zaručených práv stěžovatele a bez procesních vad, které by mohly mít vliv na zákonnost rozhodnutí žalovaného. Žalovaný správní orgán řádně zjistil skutkový stav, zejména pak ze žádosti o azyl a z důkladně vedeného pohovoru se stěžovatelem zcela dostatečně zjistil důvody, pro které stěžovatel žádá o poskytnutí azylu. Stěžovatel popsal důvody, proč žádá o azyl, podrobně v návrhu na zahájení řízení o udělení azylu. K těmto důvodům i jejich širšímu kontextu, zejména k okolnostem, za kterých opustil zemi původu, a o jeho ekonomické a sociální situaci s ním pak správní orgán vedl dostatečně podrobný pohovor, při kterém stěžovateli kladl otázky směřující k podstatě věci a umožňující mu jeho žádost o azyl podrobněji specifikovat a zdůvodnit. Rozhodnutí správního orgánu je nepochybně plně srozumitelné, jednoznačně popisuje zjištěný skutkový stav, přičemž vychází z provedených důkazů a obsahuje logicky postavené důvody, o které se opírá.

Skutečnost, že ve správním spise nejsou obsaženy některé části zpráv a informací, z nichž žalovaný v odůvodnění svého správního rozhodnutí vycházel, by bylo nutno považovat za vadu řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], neboť skutková zjištění učiněná v řízení o azylu mají oporu ve správním spisu, pokud i zprávy o situaci v zemi původu žadatele o azyl, které sloužily jako podklad pro rozhodnutí, byly v úplnosti učiněny součástí správního spisu (viz nepublikovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Azs 20/2003 - 34). Uvedenou vadu však stěžovatel v kasační stížnosti nenamítal a nejednalo se ani o vadu, ke které by byl Nejvyšší správní soud povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, část věty za středníkem s. ř. s.).

Vzhledem k nekonkrétnosti, a proto nepřipustnosti stížních námitek podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., které stěžovatel vznesl, a vzhledem k neuplatnění stížních námitek, které by bývaly k úspěchu kasační stížnosti podle téhož ustanovení mohly vést, nutno pro účely posouzení kasační stížnosti považovat zjištění skutkového stavu, jak vyplývá z odůvodnění rozhodnutí žalovaného, za řádné a úplné, mající oporu ve spisech a jsoucí s nimi v souladu a provedené v souladu se zákonem.

Za tohoto stavu nutno konstatovat, že žalovaný oprávněně došel k závěru, že důvody, pro které stěžovatel žádá o azyl, nespádají mezi důvody vymezené v § 12 zákona o azylu, neboť stěžovatel dostatečně věrohodně nedoložil, že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství. Žalovaný vzhledem ke zmateným, ve vztahu k tvrzenému pronásledování obecným a nekonkrétním a nezřídka navzájem si protirečícím vyjádřením stěžovatele důvodně usoudil, že stěžovatel patří nanejvýš k řadovým čínským křesťanům a že mu v ČLR v této jeho pozici nehrozí postihy takové intenzity, kterou vyžaduje § 12 zákona o azylu. K stěžovatelovým stížním námitkám nutno poznamenat, že stěžovatel nepochybně nemusí nutně zastávat věroučné postoje odpovídající praktikám a učení evropských katolíků, nýbrž může tyto otázky vnímat specifickým způsobem; jinak řečeno, může svou křesťanskou víru chápat vysoce subjektivně a individuálně a zcela jinak než by odpovídalo standardním věroučným zásadám. Pokud ovšem zároveň tvrdí, že pro tuto víru byl pronásledován, musí věrohodně vyložit, v čem jeho víra spočívá, jak se projevuje navenek a s kým dalším a jakým způsobem ji praktikoval. To však stěžovatel nedokázal; z jeho výpovědi bylo patrné, že má jakési mlhavé a poněkud zmatené ponětí o základních křesťanských věroučných tezích a střípkovité znalosti věroučné faktografie (např. má určité ponětí o Bibli a o trojjednosti Boží), avšak rozhodně nepřesvědčil o tom, že tyto teze

(byť třeba i ve vysoce specifické a individualizované podobě) zastává, praktikuje a projevuje navenek (v této souvislosti srov. nepublikovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2004, č. j. 4 Azs 152/2004 - 36, podle něhož pokud žadatel o azyl tvrdí, že byl v zemi původu diskriminován pro své katolické vyznání, nicméně neví, co je to Bible, jakožto základní pojem katolické věrouky, nezná vůbec křesťanské svátky, pak je jeho tvrzení o diskriminovaném katolíkově více než nedůvěryhodné; při nedostatku jiných důkazních prostředků k ověření žadatelova tvrzení pak otázky správního orgánu zaměřené na jeho alespoň základní povědomosti o katolickém náboženství pak nelze pokládat za nemístné a odpovědi takto získané za v řízení nepoužitelné).

Stěžovatelova námitka, že i řadovým věřícím hrozí v ČLR administrativní postih (jak je obecně známo ze zpráv o stavu lidských práv v ČLR, fakticky jde o uvěznění v převýchovném táboře na dobu až tří let na základě administrativního rozhodnutí), který je nutno považovat za citelný zásah do základních práv (konkrétně za zásah do osobní svobody), a tedy za pronásledování z důvodu náboženství, je v obecné rovině zcela případá. Skutečně, pokud by stěžovatel v řízení před žalovaným věrohodně nastínil (tj. uvedl skutečnosti, na základě nich by bylo možno považovat za pravděpodobné), že patří ke křesťanským věřícím, kteří svoji víru projevují navenek a přísluší ke státem nekontrolovaným náboženským skupinám, byla by jeho obava z administrativního postihu důvodná (vůdcům náboženských komunit a velmi aktivním věřícím dokonce hrozí i dlouholeté vězení a v ojedinělých případech i trest smrti udělovaný zpravidla pod záminkou spáchání závažného „nepolitického“ trestného činu) a zásadně by bylo třeba mít za to, že u něho je důvod pro azyl podle § 12 zákona o azylu dán. Stěžovatel však, jak výše vyloženo, o svém křesťanském založení vůbec nepřesvědčil, a proto je nutno jeho obavu z administrativního postihu nutno považovat za nedůvodnou, když jej nelze považovat za příslušníka skupiny osob, kterým takový postih hrozí.

Žalovaný při posuzování stěžovatelovy žádosti o azyl rovněž oprávněně vzal v úvahu i skutečnost, že stěžovatel o azyl žádal nejen kvůli strachu před postihem ze strany čínských úřadů pro své náboženské vyznání, ale také z ekonomických důvodů a kvůli nezaměstnanosti, kterou byl v ČLR postižen, a ve snaze legalizovat svůj pobyt v ČR, neboť – jak vyplývá z jeho výpovědi – všechny tyto další důvody stěžovatele k žádosti o azyl nepochybně vedly a hrály v jeho rozhodnutí o azyl požádat důležitou roli. Na okraj nutno podle Nejvyššího správního soudu poznamenat, že o účelovosti stěžovatelovy žádosti o azyl svědčí i skutečnost, že zatímco na území ČR přibyl v listopadu 2002, o azyl požádal teprve v červnu 2003, po svém zadržení českou policií a umístění do zařízení pro zajištění cizinců; podle vlastních slov v mezidobí v ČR ilegálně pracoval.

Za sám o sobě nepřipadný nutno považovat závěr žalovaného, s nímž se ztotožnil i krajský soud, že se stěžovatel měl pokusit řešit svoji situaci přestěhováním na jiné místo v ČLR, neboť – jak vyplývá ze shora zmíněných zpráv o stavu lidských práv v této zemi – čínský komunistický režim jednak poměrně striktně omezuje možnost stěhovat se v rámci země z místa na místo, jednak se jeho nepřátelský vztah ke křesťanským náboženským skupinám projevuje po celé zemi, byť v různých regionech s různou intenzitou, neboť tento postoj je vědomou režimní politikou organizovanou z centra. Na věcné správnosti rozhodnutí krajského soudu to však nemůže nic změnit, neboť nesprávné by toto rozhodnutí bylo pouze tehdy, kdyby závěr o existenci či neexistenci důvodů pro poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu závisel právě jen na posouzení této otázky. Tak tomu však v případě stěžovatele není, když – jak již uvedeno výše – jej vůbec nelze považovat za osobu, již v alespoň některé části ČLR pronásledování z azylově relevantních důvodů reálně hrozilo.

Pokud se tedy krajský soud ztotožnil se žalovaným v tom, že u stěžovatele nejsou dány důvody pro poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu, posoudil právní otázku zcela správně; kasační stížnost proto nutno v této její části považovat za nedůvodnou.

K posouzení otázky udělení humanitárního azylu stěžovateli nutno poznamenat, že ustanovení § 14 zákona o azylu je kombinací neurčitěho právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je „případ zvláštního zřetele hodný“ a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy „lze udělit humanitární azyl“ představuje správní uvážení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004 - 72, zveřejněný pod č. 375/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu; srov. též nepublikované rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48, ze dne 3. 2. 2004, č. j. 2 Azs 65/2003 - 63, a ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38). Nejvyšší správní soud proto setrvale vychází z názoru, že na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo a že správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkouvává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele, poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamena, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu. Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. V jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí zákona. V zákoně o azylu ovšem k dosažení téhož účelu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 53).

Ze správního spisu vyplývá, že u stěžovatele nejsou dány zvláštní okolnosti spočívající např. v jeho osobní či rodinné situaci, specifickém vztahu k České republice či v povaze jeho dosavadního chování, které by případně mohly důvodem pro udělení humanitárního azylu. Naopak, lze mít za to, že stěžovatelova situace je vcelku typická – stěžovatel odešel z ČLR z obav před postihy kvůli svému náboženskému přesvědčení a je nepochybně též ekonomickým emigrantem. Jeho osud a postavení se tak ve své podstatě příliš neliší od tisíců dalších osob směřujících z méně vyspělých zemí do zemí rozvinutých. Důvody, pro které by chtěl pobývat v České republice a pro které se nechce vracet do ČLR

(obavy z restriktivní náboženské politiky čínského komunistického režimu a důvody sociální, dané velkým rozdílem v životní úrovni mezi ČR a ČLR), jsou sice zcela pochopitelné, z jeho hlediska logické a v obecně lidském úhlu pohledu asi i legitimní, nicméně nelze je považovat za důvody, které by měly vést k udělení azylu podle § 14 azylového zákona. Krajský soud se proto stran humanitárního azylu právem ztotožnil s právním posouzením věci, ke kterému dospěl žalovaný správní orgán, když jej stěžovateli neudělil, a proto nutno dojít k závěru, že i tuto právní otázku posoudil krajský soud správně.

Stěžovatelem tvrzený důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. proto není dán.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádných z důvodů kasační stížnosti uplatňovaných stěžovatelem a kasační stížnost proto podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Vzhledem k neprodlenému rozhodnutí ve věci samé (několik týdnů po předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu) nerozhodoval již o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 28. července 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu